

کارگاه هم اندیشی
مبانی و مهارت های فرزندپرووری

DR.TAVANAIEESAREH@YAHOO.COM

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

والدین موفق

۱. اهمیت و ضرورت فرزندآوری و تربیت فرزند را می دانند؛
۲. با مبانی و اصول و روشهای تربیتی آشنایی دارند؛
۳. نسبت به روند کلی زندگی خوشبین و به آینده امیدوارند؛
۴. دارای روحیه مسئولیت پذیری بالایی هستند؛
۵. مهارت های دهگانه زندگی را می شناسند.

مهارت های زندگی

DECISION MAKING

۱. تصمیم گیری :

PROBLEM SOLVING

۲. حل مساله :

CREATIVE THINKING

۳. تفکر خلاق :

CRITICAL THINKING

۴. تفکر نقادانه :

EFFECTIVE COMMUNICATION

۵. برقرای رابطه مؤثر :

INTERPERSONAL RELATIONSHIPS

۶. برقراری روابط بین فردی سازگارانه :

SELF AWARENESS

۷. خودآگاهی :

EMPATHY

۸. همدلی :

EMOTION MANAGEMENT

۹. مدیریت هیجان :

ANGER CONTROL

۱۰. کنترل خشم :



حافظ

• منم که شهره شهرم به عشق ورزیدن

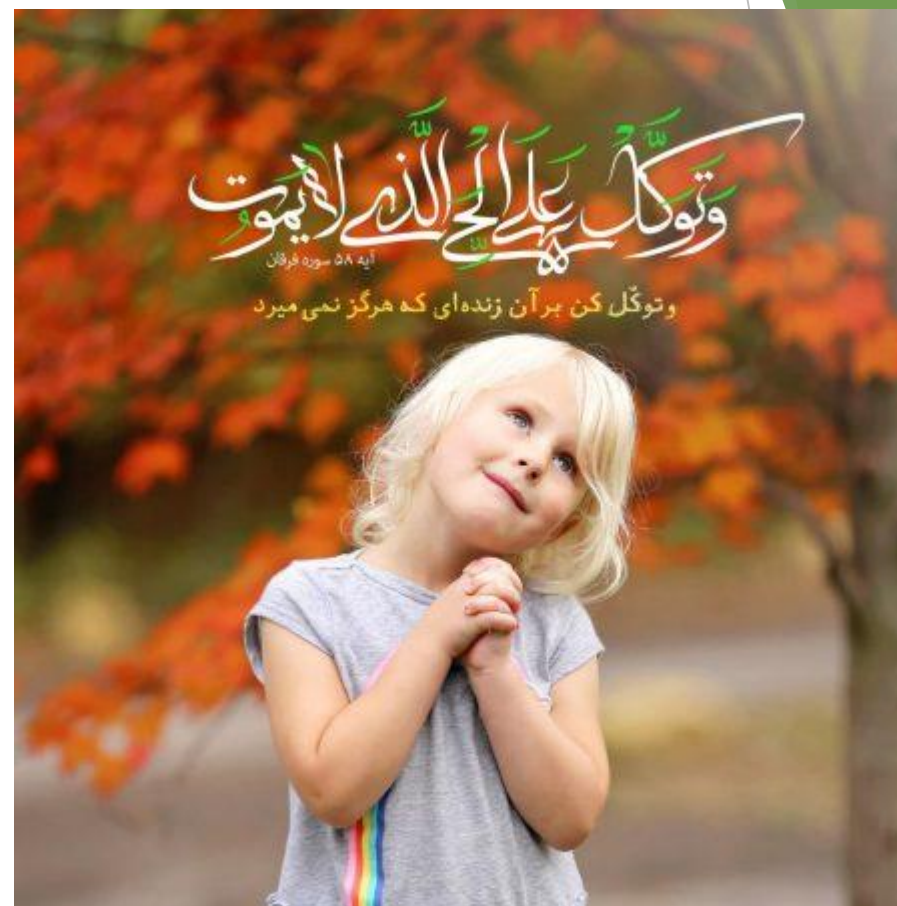
منم که دیده نیالوده ام به بد دیدن

• وفا کنیم و ملامت کشیم و خوش باشیم

که در طریقت ما کافر است رنجیدن

آثار و فوائد فرزند آوری؛ آسیب شناسی تک فرزندی

Dr.tavanaieesareh@yahoo.com ►



عوامل کاهش جمعیت

۱.۱ ▶

۱.۲ ▶

۱.۳ ▶

۱.۴ ▶

عوامل کاهش جمعیت

- ۱. مشکلات معیشتی
- ۲. مشکلات سکونت
- ۳. رشد شهرنشینی
- ۴. فراهم نبودن زیر ساخت های آموزشی و شغلی

راه کارهای رشد نرخ فرزندآوری و افزایش جمعیت

۴.۱ ►

۴.۲ ►

۴.۳ ►

۴.۴ ►

۴.۵ ►

راه کارهای رشد نرخ فرزندآوری و افزایش جمعیت

- ▶ ۱. آموزش و فرهنگ سازی
- ▶ ۲. آثار و فواید رشد جمعیت
- ▶ ۳. پیامدهای منفی کاهش جمعیت و تک فرزندی
- ▶ ۴. مشوق های قانونی
- ▶ ۵. کنترل تورم

اهمیت فرزند آوری در قرآن

وَقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ
(بقره/ ۲۲۳)

اهمیت فرزند آوری در قرآن

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً
وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ
(نحل/۷۲)

اهمیت فرزند آوری در قرآن

وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَىٰ ۖ رَبَّهُ رَبِّ لَا تَدْرِنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ

انبیاء/ ۸۹



اهمیت فرزند آوری در قرآن

«هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ*»
فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ
أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيحْيَى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَوَسِيلاً وَحَصُوراً وَنَبِيّاً مِنَ الصَّالِحِينَ»
(آل عمران/ ۳۸ و ۳۹)

اهمیت فرزند آوری در قرآن

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ

صافات / ۳۷



اهمیت فرزند آوری در قرآن

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ
(فرقان/۷۴)

آثار و فواید فرزند آوری

۴.۱ ►

۴.۲ ►

۴.۳ ►

۴.۴ ►

۴.۵ ►

۴.۶ ►

آثار و فواید فرزند آوری

۱. احساس خوشبختی بیش تر
۲. کاهش خطر ابتلا به بیماریهای تهدید کننده سلامت
مانند : سرطان، بیماری های قلبی و فشار خون
۳. استفاده بیش تر از قدرت تعقل
۴. افزایش اعتماد به نفس
۵. افزایش تمایل به یادگیری
۶. امکان بهتر درک زیبایی ها
۷. افزایش دقت در کارهای جزئی
۸. افزایش شادی والدین

آثار و فواید فرزند آوری

۹. احساس دوست داشتن و دوست داشته شدن

۱۰. عامل نشاط و سلامت روانی والدین

۱۱. امید به آینده

۱۲. رشد شخصیت

۱۳. حس مفید بودن و ارزشمندی

اهمیت فرزند آوری برای زنان

۴.۱ ►

۴.۲ ►

۴.۳ ►

۴.۴ ►

۴.۵ ►

۴.۶ ►

اهمیت فرزند آوری برای زنان

۱. سلامت ▶

۲. تامین شادابی و نشاط ▶

۳. کاهش خطر ابتلا به سرطان سینه ▶

۴. حافظه بصری قوی تر ▶

۵. دریافت بهتر اطلاعات اطراف خود و به خاطر سپاری آن در مقایسه با بی فرزندان ▶

۶. عملکرد بهتر حافظه و مغز همزمان با بارداری ▶

▶ (بخشی از نتایج تحقیقات پژوهشگران دانشگاه بریگهام یانگ بر ۲۰۰ هزار خانواده از ۸۶ کشور)

آثار و فواید خانوادگی

۴.۱ ►

۴.۲ ►

۴.۳ ►

۴.۴ ►

۴.۵ ►

۴.۶ ►

آثار و فواید خانوادگی

- ۱. استحکام خانواده
- ۲. پویایی خانواده
- ۳. گسترش تعاملات و ارتباطات
- ۴. اعتبار بخشی به والدین
- ۵. پیوند دهنده والدین با جامعه

آسیب‌های تک‌فرزندی

۴.۱ ▶

۴.۲ ▶

۴.۳ ▶

۴.۴ ▶

۴.۵ ▶

۴.۶ ▶

آسیب های تک فرزندی

► الف) آسیب های متوجه والدین:

۱. اضطراب و نگرانی
۲. عدم توانایی رفع مشکل
۳. کاهش میزان تاب آوری
۴. فرسودگی روان و بی حوصلگی با توجه به :
افزایش اوقات فراغت و محدودیت فرصت های شغلی در زندگی امروزی
۵. دلمشغولی زیاد برای مشکلات جزئی فرزند
۶. درگیری های کم اهمیت بین والدین در اثر توجه زیاد به جزئیات رفتاری فرزند
۷. افزایش احتمال انزوای والدین در سنین پیری

ب) آسیب‌های متوجه فرزند

- ▶ ۱. محبت و حمایت افراطی
- ▶ ۲. سخت‌گیری و مراقبت‌های شدید
- ▶ ۳. کاهش قدرت و توان مواجهه با مشکلات
- ▶ ۴. افزایش توقعات
- ▶ ۵. تقویت روحیه خودخواهی و خودمحوری
- ▶ ۶. نبود زمینه برای رقابت سالم
- ▶ ۷. نبود زمینه برای تمرین مدیریت هیجان
- ▶ ۸. ضعف در برقراری ارتباط سالم با همسالان
- ▶ ۹. توجه بیش از حد به بازی‌های انفرادی و رایانه‌ای و رسانه‌های تصویری
- ▶ ۱۰. ترس از حضور در گروه‌های اجتماعی

آسیب های اجتماعی تک فرزندی

▶ به هم خوردن توازن و تعادل نسلی در اثر کاهش جمعیت

▶ کم رنگ شدن همبستگی اجتماعی

▶ افزایش احتمال طلاق در نسل آینده در صورت تریبیت نادرست

▶ کاهش اقتدار ملی

مراحل رشد و تحول در آموزه های دینی

- ۱. مرحله حمل
- ۲. مرحله رضاع
- ۳. مرحله صباوت
- ۴. مرحله تمییز
- ۵. مرحله بلوغ و نوجوانی
- ۶. مرحله شباب و جوانی
- ۷. مرحله کهولت
- ۸. مرحله شیخوخیت یا پیری اول
- ۹. مرحله هرم و ارذل العمر

مرحله حمل

• وَ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ

• و همانا ما انسان را از عصاره‌ای از گِل آفریدیم. سپس او را به صورت نطفه در جایگاهی استوار قرار دادیم.

• ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا

ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ (مومنون/ ۱۲ تا ۱۴)

• سپس از نطفه، لخته خونی آفریدیم، آن گاه لخته خون را پاره گوشتی ساختیم و پاره گوشت را به صورت استخوان‌هایی در آوردیم، و استخوان‌ها را با گوشت پوشاندیم، سپس آن را آفرینش تازه‌ای دادیم، پس شایسته‌ی تکریم و تعظیم است خداوندی که بهترین آفرینندگان است.

مرحلة رضاع

• وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ ۖ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ ۗ (بقره/ ٢٣٣)

• وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا ۖ

حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا ۖ وَحَمَلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا ۗ

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ
وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي ۖ إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

(احقاف/ ١٥)

مرحلة صباوت

• يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ

فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن تُّرَابٍ ثُمَّ مِّن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِّن عَلَقَةٍ ثُمَّ مِّن مَّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ
لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ وَتُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى

ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا

ثُمَّ لَتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ

لَكِنَّا نَعْلَمُ مِمَّن بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا (حج/ ٥)

مرحلة صباوت

• قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص):

الْوَلَدُ سَيِّدٌ سَبْعَ سِنِينَ وَعَبْدٌ سَبْعَ سِنِينَ وَوَزِيرٌ سَبْعَ سِنِينَ.

فَإِنْ رَضِيَتْ خَلِيقَتُهُ لِأَحَدِي وَعِشْرِينَ وَإِلَّا فَاضْرِبْ عَلَيَّ جَنْبَهُ فَقَدْ أَعْذَرْتَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى

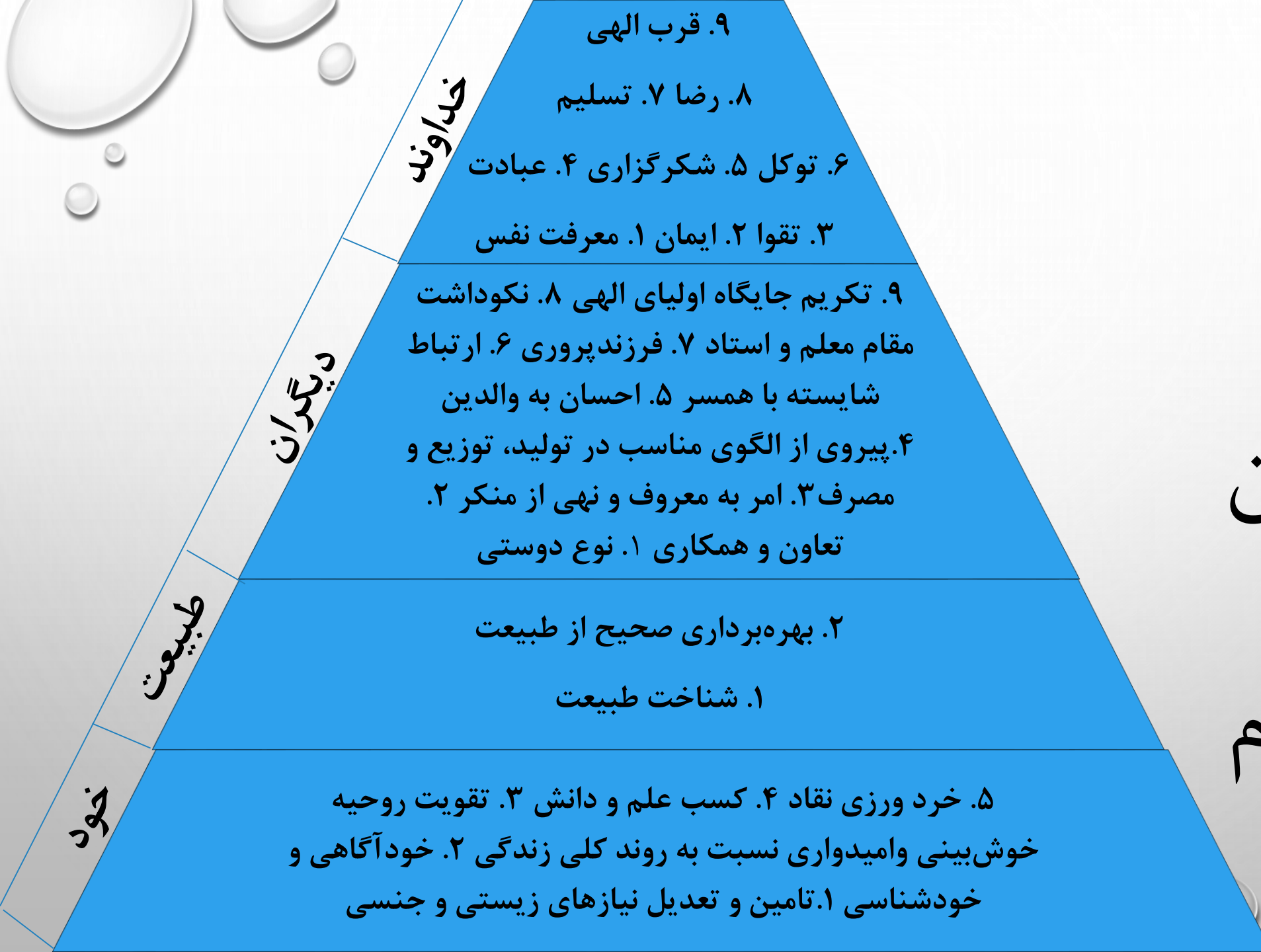
(بحار الانوار، ج ١٠١، ص ٩٥، ح ٤٢)

امام جعفر صادق (ع):

دَعِ ابْنَكَ يَلْعَبُ سَبْعَ سِنِينَ وَيُودَّبُ سَبْعَ سِنِينَ وَالزِّمَّةُ تَفْسِكُ سَبْعَ سِنِينَ

فَإِنْ أَفْلَحَ وَإِلَّا فَلَا خَيْرَ فِيهِ (وسائل الشيعة، ج ١٥، ص ١٩٤، حديث ٤)

طبقه‌بندی اهداف تربیتی انسان در نظام تربیتی اسلام



ربوبیت
الهی

اندیشه
ورزی

وابستگی و
نیاز انسان

بر خورداری
از
فطرت

مبانی فرزند پروری

اجتماعی
بودن

تاثیر پذیری
و
تاثیر گذاری

دو ساحتی بودن
انسان
(فطری طبیعی)

کرامت ذاتی
انسان

کرامت انسان در قرآن کریم

۱۰. انسان خلیفه خدا در زمین است. (بقره، ۳۰)
۲. انسان فطرت خدا آشنا دارد و جز با یاد او آرام نمی گیرد. (رعد، ۲۸)
۳. انسان شخصیت آزاد و مستقل دارد و امانت دار است. (احزاب، ۷۲)
۴. انسان از وجدان اخلاقی برخوردار است. (شمس، ۸ و ۹)
۵. در سرشت انسان علاوه بر عناصر مادی، عنصر ملکوتی وجود دارد و محرک انسان، فقط نیازهای مادی نیست. (طه، ۱۲۱)
۶. انسان با کالبد خاکی، روح خدایی را حمل می کند و در پرتو رشد و تکامل، به جایی می رسد که مسجود فرشتگان می شود. (ص، ۷۲)

اصول تربیت اسلامی

خدا
محوری

آخرت
گرایی

عزت

محبت

توجه به
تفاوت‌های
فردی

تدریج

مداومت



روش های

فرزندپروری

تبشیر و تشویق

۱

انذار و تنبیه

۲

ارائه الگو

۳

پرسش و پاسخ

۴

تغافل

۵

موعظه و نصیحت

۶

عبرت دهی

۷

والدین و فرزندان زیر هفت سال

- ۱. محبت بی قید و شرط
- ۲. تفکیک رفتار از شخصیت
- ۳. زبان کودکی
- ۴. شعر و قصه های کودکانه
- ۵. تعریف به اندازه در حضور دیگران
- ۶. ؟
- ۷. ؟
- ۸. ؟

والدین و فرزند نوجوان

- ۱. تحقیر نکنیم
- ۲. سرکوفت نزنیم
- ۳. مقایسه نکنیم
- ۴. جنبه های منفی را برجسته نکنیم
- ۵. مسایل و مشکلات را اغراق آمیز بیان نکنیم

والدین و فرزند نوجوان

- ۱. جنبه های مثبت را هوشمندانه بگوییم
- ۲. در حضور دیگران به اندازه تعریف کنیم
- ۳. در برخی کارها مشورت کنیم
- ۴. برای برخی نه گفتن ها تشویق کنیم
- ۵. همدلی کنیم
- ۶. از موضع برابر و با لحن کلام مناسب صحبت کنیم
- ۷. وضعیت تحصیلی را رصد کنیم
- ۸. دوستانش را بشناسیم.
- ۹. به مناسک دینی اهمیت دهیم.

اشتباهات رایج اخلاقی - تربیتی والدین

- ▶ ۱. دخالت نابجا در امور فرزندان
- ▶ ۲. جانبداری از فرزند کوچکتر
- ▶ ۳. محبت مشروط
- ▶ ۴. برخورد با کودک مثل یک شیء فانتزی
- ▶ ۵. ناتوانی در برقراری رابطه کودکانه



اشتباهات اخلاقی - تربیتی والدین

- ▶ ۶. تنبیه کودک در حضور دیگران
- ▶ ۷. تذکر به فرزند بزرگ تر در حضور فرزند کوچک تر
- ▶ ۸. تنها گذاشتن فرزند در خانه به مدت طولانی
- ▶ ۹. طرح مشکلات مالی در حضور فرزندان به صورت اغراق آمیز



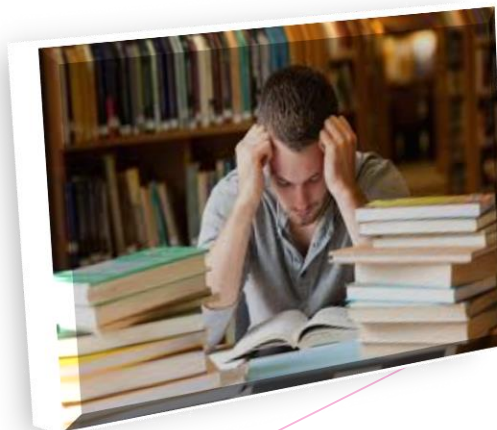
اشتباهات رایج اخلاقی - تربیتی والدین

- ▶ ۱۰. تادیب فرزند به صورت ایستاده بالای سر او
- ▶ ۱۱. نادیده گرفتن اصل تدریج در تربیت
- ▶ ۱۲. مطالبات فوق توان کودک به علت جبران گذشته
- ▶ ۱۳. مقایسه فرزندان با دیگران
- ▶ ۱۴. برخورد نامناسب برای اظهار عقاید
- ▶ ۱۵. مشاجره والدین در حضور کودک



اشتباهات اخلاقی - تربیتی والدین

- ▶ ۱۶. کم توجهی به انجام توصیه های دینی
- ▶ ۱۷. آگاهی کافی نداشتن از وضعیت دوستان فرزندان
- ▶ ۱۸. دادن نوازشهای زیاد در زمان بیماری کودک
- ▶ ۱۹. عدم آگاهی از وضعیت رفتاری و تحصیلی فرزندان
- ▶ ۲۰. انتقال ترس و نگرانی به فرزندان



اشتباهات اخلاقی - تربیتی والدین



- ▶ ۲۱. نگرانی و دلشوره زیاد
در مورد آسیب دیدن فرزندان
- ▶ ۲۲. صحبت با کودک در باره دردها و بیماریهای دوران کودکی
- ▶ ۲۳. ایراد گرفتن از توجه زیاد فرزند به ظاهرش
- ▶ ۲۴. تولید ترس به منظور کنترل کودک با استفاده از ابزار همسر
- ▶ ۲۵. بد گویی از همسر در حضور کودک به عنوان درد و دل

غزلیات عرشی حافظ

دوش دیدم که ملایک در میخانه زدند

ساکنان حرم ستر و عفاف ملکوت

آسمان بار امانت نتوانست کشید

جنگ هفتاد و دو ملت همه را عذر بنه

شکر ایزد که میان من و او صلح افتاد

آتش آن نیست که از شعله او خندد شمع

کس چو حافظ نگشاد از رخ اندیشه نقاب

گل آدم بسرشتند و به پیمانہ زدند

با من راه نشین باده مستانه زدند

قرعه کار به نام من دیوانه زدند

چون ندیدند حقیقت ره افسانه زدند

صوفیان رقص کنان ساغر شکرانه زدند

آتش آن است که در خرمن پروانه زدند

تا سر زلف سخن را به قلم شانه زدند

دوش وقت سحر از غصه نجاتم دادند

بیخود از شمشعه پرتو ذاتم کردند

چه مبارک سحری بود و چه فرخنده شبی

بعد از این روی من و آینه وصف جمال

من اگر کامروا گشتم و خوشدل چه عجب

هاتف آن روز به من مژده این دولت داد

این همه شهادت و شکر کز سخنم می‌ریزد

همت حافظ و انفاس سحرخیزان بود

واندر آن ظلمت شب آب حیاتم دادند

باده از جام تجلی صفاتم دادند

آن شب قدر که این تازه براتم دادند

که در آن جا خبر از جلوه ذاتم دادند

مستحق بودم و این‌ها به زکاتم دادند

که بدان جور و جفا صبر و ثباتم دادند

اجر صبریست کز آن شاخ نباتم دادند

که ز بند غم ایام نجاتم دادند

سال‌ها دل طلب جام‌جم از ما می‌کرد

گوهری کز صدف کون و مکان بیرون است

مشکل خویش بر پیر مغان بردم دوش

دیدمش خرم و خندان قدح باده به دست

گفتم این جام جهان‌بین به تو کی داد حکیم

بی دلی در همه احوال خدا با او بود

این همه شعبده خویش که می‌کرد این جا

گفت آن یار کز او گشت سر دار بلند

فیض روح القدس از باز مدد فرماید

گفتمش سلسله زلف بتان از پی چیست

وان چه خود داشت ز بیگانه تمنا می‌کرد

طلب از گمشدگان لب دریا می‌کرد

کو به تأیید نظر حل معما می‌کرد

و اندر آن آینه صد گونه تماشا می‌کرد

گفت آن روز که این گنبد مینا می‌کرد

او نمی‌دیدش و از دور خدا یا می‌کرد

سامری پیش عصا و ید بیضا می‌کرد

جرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد

دیگران هم بکنند آن چه مسیحا می‌کرد

گفت حافظ گله‌ای از دل شیدا می‌کرد

در ازل پرتو حسنت ز تجلی دم زد

جلوهای کرد رخت دید ملک عشق نداشت

عقل می خواست کز آن شعله چراغ افروزد

مدعی خواست که آید به تماشاگاه راز

دیگران قرعه قسمت همه بر عیش زدند

جان علوی هوس چاه زنخدان تو داشت

حافظ آن روز طربنامه عشق تو نوشت

عشق پیدا شد و آتش به همه عالم زد

عین آتش شد از این غیرت و بر آدم زد

برق غیرت بدرخشید و جهان برهم زد

دست غیب آمد و بر سینه نامحرم زد

دل غمدیده ما بود که هم بر غم زد

دست در حلقه آن زلف خم اندر خم زد

که قلم بر سر اسباب دل خرم زد

یوسف گم گشته بازآید به کنعان غم مخور

ای دل غمدیده حالت به شود دل بد مکن

گر بهار عمر باشد باز بر تخت چمن

دور گردون گر دو روزی بر مراد ما نرفت (نگشت)

هان مشو نومید چون واقف نه‌ای از سر غیب

ای دل ار سیل فنا بنیاد هستی بر کند

در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم

گر چه منزل بس خطرناک است و مقصد بس بعید

حال ما در فرقت جانان و ابرام رقیب

حافظا در کنج فقر و خلوت شبهای تار

کلبه احزان شود روزی گلستان غم مخور

وین سر شوریده باز آید به سامان غم مخور

چتر گل در سر کشی ای مرغ خوشخوان غم مخور

دائما یکسان نباشد حال دوران غم مخور

باشد اندر پرده بازیهای پنهان غم مخور

چون تو را نوح است کشتیان ز طوفان غم مخور

سرزنشها گر کند خار مگیلان غم مخور

هیچ راهی نیست کان را نیست پایان غم مخور

جمله می‌داند خدای حال گردان غم مخور

تا بود وردت دعا و درس قرآن غم مخور

نگفتمت مرو آن جا که آشنات منم؟
وگر به خشم روی صد هزار سال ز من
نگفتمت که به نقش جهان مشو راضی
نگفتمت که منم بحر و تو یکی ماهی
نگفتمت که چو مرغان به سوی دام مرو
نگفتمت که تو را ره زنند و سرد کنند
نگفتمت که صفتهای زشت در تو نهند
نگفتمت که مگو کار بنده از چه جهت
اگر چراغ دلی ، دان که راه خانه کجاست

در این سراب فنا چشمه حیات منم؟
به عاقبت به من آیی که منتهاات منم؟
که نقش بند سراپرده رضات منم؟
مرو به خشک که دریای باصفات منم؟
بیا که قدرت پرواز و پر و پات منم؟
که آتش و تپش و گرمی هوات منم؟
که گم کنی که سر چشمه صفات منم؟
نظام گیرد خلاق بی جهات منم؟
وگر خداصفتی ، دان که کدخدات منم؟

سرخوشان عشق را نالان مکن

قصد این مستان و این بستان مکن

خلق را مسکین و سرگردان مکن

شاخ مشکن مرغ را پران مکن

دشمنان را کور کن شادان مکن

آنچه می خواهد دل ایشان مکن

کعبه اومید را ویران مکن

خیمه توست آخر ای سلطان مکن

هرچ خواهی کن ولیکن آن مکن

ای خدا این وصل را هجران مکن

باغ جان را تازه و سرسبز دار

چون خزان بر شاخ و برگ دل مزین

بر درختی کاشیان مرغ توست

جمع و شمع خویش را برهم مزین

گر چه دزدان خصم روز روشنند

کعبه اقبال این حلقه است و بس

این طناب خیمه را برهم مزین

نیست در عالم ز هجران تلخ تر